Työ- ja elinkeinoministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö

NEUVOSTORAPORTTI TEM2021-00073

Haapalehto Timo(TEM),
Kauppinen Petteri(OKM)

05.02.2021

Asia

Epävirallinen kilpailukykyministerien (tutkimus, innovaatiot) videokokous 3.2.2021

Kokous

Epävirallinen kilpailukykyministerikokous 03.02.2021 - 03.02.2021

Epävirallinen kilpailukykyministerien (tutkimus, innovaatiot) kokous 3.2.2021 järjestettiin etäyhteyksin. Suomea kokouksessa edusti elinkeinoministeri Mika Lintilä. Kokouksessa keskusteltiin tutkimus- ja innovaatiopolitiikan osalta tutkijanurien edistämisestä. Keskusteluilla pohjustettiin tutkijanurasta toukokuussa annettavia neuvoston päätelmiä. Puheenvuoroissa pidettiin tärkeänä tutkijanurien edistämistä niin kansallisen kuin EU-tason toimin. Suomen puheenvuorossa korostettiin tutkimuksen, innovaatiotoiminnan ja tutkijoiden merkitystä Euroopan menestyksen ja elpymisen kannalta sekä tutkijoiden liikkuvuutta sektoreiden ja maiden välillä. Epävirallisessa videokokouksessa ei tehty päätöksiä.

Kokousta edeltävänä päivänä pidettiin komission ja puheenjohtajavaltio Portugalin järjestämä Horisontti Eurooppa -ohjelman käynnistysseminaari.

EU:n puheenjohtaja Portugali järjesti epävirallisen kilpailukykyministereiden kokouksen (tutkimus ja innovaatio) 3.2.2021 etäyhteyksin. Suomea kokouksessa edusti elinkeinoministeri Mika Lintilä. Portugalin tiede-, teknologia- ja korkeakouluministeri Manuel Heitor toimi kokouksen puheenjohtajana. Kokouksen keskustelujen pääteemana oli tutkijanurien edistäminen, joka kuuluu Portugalin EU- puheenjohtajakauden prioriteetteihin. Kokouksen lounaskeskustelussa oli esillä säätiöiden rooli tutkijanurien edistämisessä. Epävirallisessa videokokouksessa ei tehty päätöksiä.

Kokouksen keskusteluja pohjusti puheenjohtajamaan taustamuistio ja siinä esitetty kysymys: miten edistää houkuttelevia tutkijanuria Euroopassa julkisella ja yksityisellä sektorilla uudistetun eurooppalaisen tutkimusalueen yhteydessä? Keskusteluja pohjustettiin lisäksi Portugalin ministeri Heitorin ja komissaari Gabrielin puheenvuoroilla sekä kahdeksalla asiantuntijapuheenvuorolla.

Ministeri Heitor nosti esille kolme tärkeää kehittämistoimea: tutkijanurien seurantajärjestelmän kehittäminen, tutkijan eurooppalaisen peruskirjan uudistaminen mm. avoimen tieteen osalta ja eurooppalaisten korkeakouluverkostojen hyödyntäminen hyvien käytäntöjen levittämisessä.

Innovoinnista, tutkimuksesta, kulttuurista, koulutuksesta ja nuorisoasioista vastaava komissaari Gabriel korosti t&i-toiminnan merkitystä pandemiasta elpymisen kannalta. Eurooppalainen tutkimusalue tulee viedä uudelle tasolle viime vuonna annetun komission tiedonannon ja neuvoston päätelmien pohjalta. Komission ja jäsenmaiden asiantuntijaryhmä ERA Forum for Transition aloittaa

4.2 tätä koskevan valmistelun. Komissaari toi esille tutkijanurien Euroopan tason toimien kehittämissuunnitelmia sekä yhteyksiä koulutussektorille.

Asiantuntijapuheenvuoroissa tuotiin esille perustutkimuksen ja Euroopan tutkimusneuvoston merkitys sekä tutkijankoulutuksen uudistaminen vastaamaan työelämän tarpeisiin niin akateemisella sektorilla kuin sen ulkopuolella. Komission työllisyyspääosaston pääjohtaja toi esille tutkijanurien yhteyden Euroopan osaamisagendaan, sosiaaliturvan merkityksen sekä korkeakoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen yhteyksien vahvistamisen. Komission tutkimuspääosaston pääjohtaja korosti kansallisten ja EU-tason toimien synergioita sekä tietopohjan vahvistamisen merkitystä. Tutkijoiden tilapäiset työsuhteet on myös asia, johon tulee kiinnittää huomiota. Korkeakoulujen edustaja totesi, että kansallisen ja EU-rahoituksen tulisi toimia synergiassa, minkä lisäksi tutkimustulosten hyödyntämiseen ja kaupallistamiseen on tärkeä panostaa.

Ministereiden keskustelussa pidettiin tutkijanurien edistämistä tärkeänä. Ensisijaisina pidettiin kansallisia toimia, joita tulee täydentää EU-tason toimilla. Puheenvuoroissa tuotiin esille useita kehittämiskohteita: tutkijoiden arvioinnin ja kannustimien uudistaminen, tutkijoiden rekrytointi, työelämätaidot, avoimen tieteen ja digitaaliset taidot, liikkuvuus sektoreiden ja maiden välillä, sosiaaliturva, tutkijanuran houkuttelevuus, tietopohja, tasa-arvo, koulutusosaaminen akateemisella uralla, hyvien käytäntöjen jakaminen, koulutuksen ja tutkimuksen yhteydet sekä aivokierto. Euroopan tason toimien osalta mainittiin muun muassa tutkijan peruskirjan uudistaminen, sekä EU4you- ja Euraxess-palveluiden kehittäminen sekä Horisontti-, Erasmus-, ERC-, Marie Curie- toimien ja eurooppalaisten korkeakouluverkostojen hyödyntäminen. Suomen puheenvuorossa korostettiin tutkimuksen, innovaatiotoiminnan ja tutkijoiden merkitystä Euroopan menestyksen ja elpymisen kannalta sekä tutkijoiden liikkuvuutta sektoreiden ja maiden välillä.

Virtuaalisella työlounaalla keskusteltiin säätiöiden roolista tutkimuksen ja tutkijanurien edistämisessä. Isojen eurooppalaisten säätiöiden edustajat pitivät hyvänä säätiöiden täydentävän rahoituksen mahdollistamista Horisontti-ohjelman toimeenpanossa. Samoin kannatettiin vuoropuhelun vahvistamista säätiöiden kanssa mm. EIC:n philantropy-foorumissa. Säätiöillä on joitakin hallinnollisia esteitä, joita voisi helpottaa mahdollistamalla Euroopan tasoinen oikeushenkilömuoto säätiöille. Säätiöt voisivat myös olla vahvemmin mukana mm. Horisontti ohjelman eurooppalaisissa kumppanuuksissa sekä missioiden toimeenpanossa, tutkitun tiedon levittämisessä, kansalaistieteen ja innovaatioiden edistämisessä.

Horisontti Eurooppa-ohjelman käynnistysseminaari 2.2.2021

EU:n kilpailukykyministerit oli kutsuttu osallistumaan komission ja puheenjohtajavaltio Portugalin järjestämään Horisontti Eurooppa –ohjelman lanseeraustilaisuuteen 2.2.2021. Portugalin tiedeministeri Heitor ja komissaari Gabriel avasivat tilaisuuden kertoen t&i -puiteohjelman merkityksestä ja uuden Horisontti Eurooppa -ohjelman sisällöstä.
Suomen edustaja valtiosihteeri Kimmo Tiilikainen osallistui lanseeraustilaisuuden neljänteen osioon, jonka puheenjohtajana toimi DefinedCrowd'in (nopeasti kasvava tekoäly-start-up) toimitusjohtaja Bragan. Osiossa keskusteltiin uusien digitaalisten teknologioiden roolista. VSI Tiilikainen korosti näiden teknologioiden roolia teollisuuden kilpailukyvyn kannalta kuten myös kaksoissiirtymän tavoitteiden saavuttamisessa.

Lanseeraustilaisuudessa oli yli 20 vieraspuhujaa komission ja jäsenvaltioiden edustajien lisäksi. Vieraspuhujissa Ruotsi oli parhaiten edustettuna neljällä puhujalla.

Elinkeinoministeri Mika Lintilä, TEM
Valtiosihteeri Kimmo Tiilikainen, TEM
EU- ja kansainvälisten asioiden johtaja Mia Hurtta, TEM
Elinkeinoministerin EUKV-virkamiesavustaja Nina Alatalo, TEM
Johtava asiantuntija Timo Haapalehto, TEM
Opetusneuvos Petteri Kauppinen, OKM
Erityisasiantuntija Hanna Vuorinen, TEM
EU-erityisasiantuntija Leila Vilhunen, VNK
Erityisasiantuntija Jonna Lehtinen, EUE
Erityisasiantuntija Taru Löyttymäki, TEM

Asiakirjat
Puheenjohtajan toimittama tausta-asiakirja

Liitteet

Viite

Asiasanat	ERA, eurooppalainen tutkimusalue, innovaatiot, jaosto tutkimus ja innovaatio (EU 20), kilpailukyky, kilpailukykyneuvosto, tutkimus, tutkijat
Hoitaa	**TEM**
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, UM, VM, VNK, VTV, YM